

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik I • September 2009

7

DOM BREŽENKA

Dom v Fiesi – od počitniškega doma za italijanske zdravnike do doma za šolo v naravi

Izdajatelj:
CENTER ŠOLSKIH IN
OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

Frankopanska 9
1000 Ljubljana
Slovenija
E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Odgovorna oseba:
Matjaž Zajelšnik

Uredništvo:
Irena Kokalj
mag. Ida Kavčič
mag. Mojca Rudolf
Mirjana Jesenek Mori
Igor Rudman
mag. Karmen Arko

Recenzija:
dr. Jelka Strgar

Naklada:
600 izvodov

Lektoriranje:
Darinka Verdonik, prof. slov.

Oblikovanje in tisk:
Tiskarna Pleško d.o.o.

Po dolgih, dolgih letih smo jo le dočakali, ja, res – novo Breženko!

Zgradba, v kateri trenutno delamo, je stara približno 100 let. Ostanki debelih kamnitih zidov nas spominjajo, da so v tistih časih prejšnjega stoletja v njej dopustovali italijanski zdravniki iz bližnjega Trsta in okolice. Po drugi svetovni vojni je dom služil za poletne oddihe delavcev tovarne Metalka. Leta 1995 pa ga je odkupilo Ministrstvo za šolstvo in šport in ga preuredilo v dom Centra šolskih in obšolskih dejavnosti. Že v tistih letih je zgradba klicala po temeljiti prenovi. Leta so minevala in začetek gradnje se je vedno bolj odmikal. Tako smo konec leta 2007 na mizo dobili projekte nove Breženke. Novembra 2008 pa so že zahrumeli prvi stroji. Po dobrih osmih mesecih gradnje smo sprejeli prve goste.

V novi Breženki je prostora za 62 učencev in učiteljev, ki se bodo v novih, svetlo pobarvanih sobah zagotovo prijetno počutili. V novi stavbi smo pridobili še nekaj dodatnih prostorov: večjo jedilnico, novo učilnico za manjše skupine, zbornico, kabinet za učitelje, več uporabnih površin za upravnika. Nadvse smo ponosni na novo igrišče, ki se dviga na terasi nad domom. Učenci bodo lahko med usmerjenim prostim časom igrali košarko, odbojko in druge igre z žogo. V naslednjem letu pričakujemo še postavitve plezalne stene. Naši kuharji so se razveselili večje kuhinje, opremljene z modernimi in varnimi stroji, ki jim ne bodo več delali preglavic.

Z lepim razgledom na morje in z visokokakovostno urejenimi sobami upamo, da bomo privabili obilo individualnih gostov, ki so radi počitnikovali pri nas. Z novo, urejeno, varno in moderno zgradbo bomo lahko ponosno povabili vse naše goste: osnovnošolce, srednješolce, različne vrste neprofitnih društev in klubov ter individualne goste.

Vsi delavci smo nestrpno čakali na trenutek, ko bomo končno vstopili v nove prostore, kjer se nam bodo delovni pogoji zelo izboljšali. Ožja okolica doma je sicer nekoliko spremenila podobo in še veliko dela nas čaka za končno ureditev, da bo naš dom zasijal v polnem lesku. Naše učne vsebine pa bomo še dodatno obogatili in jih razširili.

Ob začetniških težavah in nekaj manjših popravilih napak smo delavci vkorakali v novo šolsko leto polni elana in z zavestjo, da z novo pridobitvijo lahko še boljše delamo.

Rado Gregorič, prof.

IZKUSTVENO UČENJE: ŠOLA V NARAVI, OKOLJSKA VZGOJA IN DOŽIVLJAJSKA PEDAGOGIKA

Področja šole v naravi, doživljajske pedagogike in okoljske vzgoje je težko razmejiti, ker se med sabo močno prepletajo. Vsa tri področja pa poudarjajo izkustveno učenje. Pričakovana rezultata takšnega učenja sta: izboljšanje medosebnih odnosov in aktivna vloga učenca v učnem procesu.

Kakšni so ti trije vidiki izobraževanja? O tem si niso enotni niti izvajalci šole v naravi, doživljajskega učenja in okoljske vzgoje.

Simon Priest in Mike Gass v svojem delu Učinkovito vodenje in doživljajsko programiranje (1997, str. 17) razlagata, da resnično izkustveno učenje vključuje »učenje z delom in razmišljanjem«.

Šola v naravi sledi filozofiji izkustvenega učenja – učenja skozi delo. Učenje poteka predvsem (vendar ne izključno) skozi interakcijo z naravnim okoljem. Šola v naravi kot predmet učenja v ospredje postavi odnose med ljudmi in naravnimi viri (Priest in Gass, 1997, str. 17).

Ista avtorja tudi trdita, da sta, zgodovinsko gledano, doživljajsko učenje in okoljska vzgoja dve različni veji šole v naravi. Medtem ko doživljajska pedagogika poudarja medosebne odnose, okoljska vzgoja poudarja ekološka načela in ekistične odnose (ekistični odnosi so odnosi med človeško družbo in obstoječimi naravnimi viri).

Avtorica tega prispevka, Denise Dumouchel pa v nasprotju z njima trdi, da je okoljska vzgoja dosti širše zastavljena in je ne moremo obravnavati le kot eno od vej šole v naravi. Okoljska vzgoja se odvija tako v zaprtih prostorih kot v naravi, v formalnih in neformalnih oblikah in izhaja iz različnih naravovarstvenih gibanj prav toliko kot iz šole v naravi. Okoljska vzgoja igra primarno vlogo v mnogih programih šole v naravi, njena vloga pa se veča tudi v doživljajski pedagogiki. Zaradi prepletanja bi obravnavana področja (šola v naravi, doživljajska pedagogika in okoljska vzgoja) uvrstili v Vennov diagram prepletajočih se krogov, v katerem se delno prekrivajo, pa vendar vsaka ohrani svojo individualnost.

David Hopkins in Roger Putnam v svojem delu Osebna rast skozi pustolovščino razlagata (1993, str. 9), da so najpomembnejši cilji šole v naravi povečati ozaveščenost in spodbuditi spoštovanje do:

1. sebe (skozi soočanje z različnimi izzivi),
2. drugih (skozi delovanje in odločanje v skupini),
3. naravnega okolja (preko neposredne izkušnje).

Ta definicija sovпада tako z doživljajsko pedagogiko kot tudi z okoljsko vzgojo. Medtem ko doživljajski pedagogi poudarjajo prvi cilj, učitelji okoljske vzgoje poudarjajo tretjega.

Ključno je, da vse tri oblike izobraževanja poudarjajo izkustveno učenje. David A. Kolb v svojem delu Izkušnje kot osnova za učenje in razvoj (1984, str. 25-38) opisuje šest značilnosti izkustvenega učenja:

1. učenje naj bi bilo zasnovano kot proces, ki se ne meri z vidika rezultatov,

2. učni proces je kontinuiran in temelji na izkušnjah,
3. učenje izhaja iz reševanja konfliktov med različnimi načini prilagajanja svetu,
4. učni proces vključuje celovito prilagajanje svetu,
5. učni proces vključuje interakcijo med učencem in njegovim okoljem,
6. učenje poteka, ko učenec aktivno ustvarja znanje.

Linda Lewis in Carol Williams v svojem eseju Izkustveno učenje: preteklost in sedanjost razložita Kolbove štiri zahteve za izkustveno učenje (Jackson in Caffarella, 1994, str. 10):

1. učenci v celoti in popolnoma sodelujejo v novih izkušnjah,
2. razmišljajo in interpretirajo izkušnje iz različnih perspektiv,
3. ustvarjajo koncepte in ideje,
4. uporabijo svoje znanje in novo pridobljene teorije za odločanje, reševanje problemov in soočanje z novimi izzivi.

Prav tu najdemo skupne točke učiteljev šole v naravi, okoljske vzgoje in doživljajske pedagogike. Vsi za doseganje zastavljenih ciljev uporabljajo različna prizorišča, učenje na podlagi izkušenj, razmišljanja in praktične uporabe.

**Avtorica: Denise Dumouchel
Prevedla in priredila: Janja Gril, prof.**

Vir: <http://www.newhorizons.org/strategies/environmental/dumouchel.htm>

PRILAGODITVE ORGANIZMOV NA ŽIVLJENJE V BIBAVIČNEM PASU

V bibavičnem pasu vladajo zelo spremenljive razmere. Živali in rastline morajo preživeti v vodi in izven nje, udarjanje valov, sončno pripeko in plimovanje vode. Tudi temperaturne razlike so lahko skozi dan zelo velike; poleti lahko temperatura na kopnem preseže 40 °C, pozimi pa lahko pade krepko pod 0 °C. V pasu bibavice živijo morski organizmi, ki lahko na suhem ostanejo tudi po več ur. Za tako velike spremembe morajo biti živa bitja posebej prilagojena, tega pa so sposobna le redka. Ne smejo se izsušiti, valovi jih ne smejo odnesti in braniti se morajo pred plenilci.

Material

- kadička, v katero nabirajo morske organizme,
- delovni list,
- barvne priloge z morskimi organizmi,
- termometer, kljunasto merilo, pinceta,
- določevalni ključ.

Naloga

Učenci ugotovijo prilagoditve organizmov, ki jim v pasu bibavice omogočajo preživetje.

1. Učence razdelimo v skupine.
2. Učenci najprej opazujejo pas bibavice in določijo zgornjo in spodnjo mejo.
3. Učenci v pasu bibavice iščejo organizme, opišejo njihove lastnosti in jih s pomočjo določevalnega ključa poimenujejo.
4. Vsaka skupina pri enem organizmu našteje prilagoditve na bibavični pas.
5. Najdene organizme uvrstijo v tabelo.

Tabela: Prilagoditve na življenje v bibavičnem pasu

Telesne prilagoditve

Vodotesne in trdne lupine:

V lupini je prostor za rezervoar vode:

Lupina se popolnoma prilagodi površini:

Lupina se tesno zapre:

Hišica je gladka, da zmanjšuje turbulenco vetra, ki izsušuje:

Bela lupina, ki odbijajo sončne žarke:

Zračni mehurčki, ki omogočijo lebdenje:

Mehko telo, ki se prilagodi valovom:

Vedenjske prilagoditve

Ob oseki se ne premikajo:

Tesno se prilepijo na skalo:

Se umaknejo v senco:

Zaprejo lupino:

Ob oseki se zakopljejo v pesek:

Se premikajo s plimo:

V lupini zadržijo vodo:

Se družijo v skupinah, da zmanjšajo izpostavljenost površino:

Razprava

1. Kako prepoznamo pas bibavice?
2. Kateri organizmi prevladujejo in v katerem delu bibavičnega pasu? Zakaj?
3. Kakšne so prilagoditve organizmov na življenje v bibavičnem pasu?
4. Katere so prilagoditve na veter, izsušitev in katere na valovanje?
5. Zakaj organizmi živijo v bibavičnem pasu, če so tako težke razmere?

Razlaga

Bibavica ali plimovanje je pojav, pri katerem se spreminja višina vodne gladine v morjih in oceanih. Nanjo predvsem vpliva gravitacijska sila Lune, v manjši meri tudi Sonca. Ostali faktorji, ki vplivajo na bibavico, so: krajevna globina morja, konfiguracija obale, topografija morskega dna, vreme in veter. Vsi ti faktorji povečujejo ali zmanjšujejo interval nastopanja bibavice ter razliko v njeni

višini. Bibavični pas je definiran kot pas med najvišjo točko plime ter najnižjo točko oseke.

Ena izmed najpogostejših živali bibavičnega pasu je polž pegavka (*Monodonta turbinata*). Premika se hkrati z vodno gladino, svojo odprtino pa lahko tudi zapre s poklopcem ter se tako ob oseki dodatno zavaruje pred izsušitvijo. Njihove prazne hišice radi naselijo raki samotarji. Polž latvica (*Patella caerulea*) živi pritrjen na skalah v bibavičnem pasu. Kadar je izven vode, se tesno pritrdi na podlago in tako prepreči, da bi se izsušil. Ob plimi išče hrano, pred oseko pa se vedno vrne na isto mesto. Najpogostejši predstavnik rakov, značilnih za ta pas, je rak vitičnjak (*Chthamalus stellatus*), ki živi izključno pritrjen na kamnih. S svojim ogrodjem ob oseki v notranjosti zadržuje vodo, ko pa ga zalije morje, se odpre in s svojimi nožicami usmerja vodni tok v usta. Izmed ožigalkarjev lahko opazujemo rdečo morskó vetrnico (*Actinia equina*), ki je s svojo mišičasto nogo pritrjena na skale in se z njo lahko tudi premika. V času oseke skriva lovke, se skrči in obda s sluzjo, ki ji preprečuje, da bi se izsušila. Poleg živali lahko v pasu plimovanja zasledimo tudi nekaj vrst alg, ena od najzanimivejših je jadranski bračič (*Fucus virsoides*), endemit Jadranskega morja. Bračič je izjemno odporen proti izsušitvi in prenese velike spremembe v temperaturi ter slanosti. Pri skupini morske solate se posušijo le zgornji osebki in s tem zaščitijo spodnje.

Kljub težkim razmeram pa se organizmi z bivanjem v bibavičnem pasu izognejo plenilcem.

Težko si predstavljamo, da lahko organizmi preživijo v tako ekstremnih pogojih, zato je toliko večje zadovoljstvo ob njihovem odkrivanju ter raziskovanju njihovega življenja. Ob stiku z njimi pa se moramo hkrati zavedati pomembnosti teh posebnih morskih organizmov in morskega okolja nasploh.

Tanja Brstilo, prof.

SPOZNAVANJE MORSKIH ORGANIZMOV Z IGRO

Spomin je igra, ki jo najbrž poznamo prav vsi. Obračaš po dve karti naenkrat in poskušaš najti par, dokler kart ne zmanjka. V domu Breženka poskušamo na podoben način motivirati otroke pri spoznavanju novih vrst morskih organizmov. Organizme, ki jih otroci opazijo ali naberejo na morski obali, najprej s pomočjo slikovnih ključev določijo ter si jih poskušajo zapomniti. Pri tem pa jim pomaga tudi igra SPOMIN.

Postopek izdelave:

- otroci iz tršega papirja izrežejo kvadrate velikosti 5 x 5 cm,
- nakvadratenarišejo morski organizem (polža, školjka, algo itd.) v dve kopijah,
- poleg risbe dodajo tudi vrstno ime organizma,

- vsak otrok izdelava poljubno število takih primerov (odvisno od velikosti skupine),

- po končani izdelavi vse kartončke položijo na ravno površino, tako da risba gleda navzdol,
- igra spomin se lahko prične – otroci poskušajo odkriti čim več enakih parov živali ali rastlin.

Ob taki igri se otrokom nezavedno vtisneta v spomin slika in ime živali ali rastline. Otroci so navdušeni nad igro, učitelji pa zadovoljni z znanjem, ki ga otroci pri igri osvojijo.

Tanja Brstilo, prof.

DOŽIVLJAJSE ZGODBE

Otroci bolj razumejo naravo, če se lahko vživijo v enega od prebivalcev morja, gozda ali travnika. Vsak učenec si izbere eno žival ali rastlino in napiše kratko zgodbo skozi njene oči. Bolj spretni si jo lahko kar sproti izmišljujejo.

Za lažje pisanje lahko damo tudi nekaj iztočnic: Kaj se zgodi, ko pride plima? Kaj dela ponoči? Kako najde hrano? Kaj se zgodi, ko pridejo plenilci? Koga sreča v svojem okolju? Kako poišče partnerja?

Najboljše zgodbe preberemo naglas.

Uganite, kdo sem

Neverjetno, kakšna imena mi dajejo ljudje. Pa se počeno motijo. Nisem nobena školjka. Imam le eno lupino. A kljub temu, da skoraj ni zavita in je bolj stožčasta, s ponosom povem, da sem polž.

Kaj pa školjke vejo o življenju! Vedno so na istem mestu, ničesar novega ne spoznajo.

A jaz? Jaz pa se vsak dan premaknem vsaj za deset centimetrov. Imam sicer le eno nogo, ki pa je neverjetno uporabna. Z njo se premikam, ko pa so močni valovi in tokovi, pa me drži, da me voda ne odnese.

Lezem po skalah in s svojo radulo oziroma strgačo strgam slastne alge. Alge imam tako lepo pod kontrolo, sicer bi se preveč razrasle. Za mano ostanejo sledi, ki kažejo, kako sem lačen. Ker diham le s škrgami, se hranim le, kadar sem v vodi. Po hranjenju in predvsem pred oseko pa po svoji sluznati sledi poiščem svoje stalno mesto.

Prav enostavno življenje v tej bibavici pa res ni. Voda me zalije, čez šest ur pa sem spet kot riba na suhem. Še dobro, da sem ugotovil, da

lahko shranim nekaj vode pod svojo lupino in se z nogo tesno prisesam na podlago. Prisesam se tako močno, da izgledam kot izboklina na skali. Z robom lupine sem skalo na svojem mestu celo malo zdrgnil in izklesal, da se moja lupina popolno prilega podlagi. Včasih slišim kakšnega otroka, ki to moje mesto poimenuje kar brazgotina na skali.

Tako preživim žgočo vročino, ki bi me sicer popolnoma izsušila. Hkrati pa se tako branim pred plenilci, da me ne morejo odtrgati od podlage. Plenilcev se pa res bojim – vsi so precej večji od mene: morske zvezde, ptiči, ribe in ljudje. Ljudje kar mislijo, da so »ta glavni«, in vse premetavajo in si lastijo.

Sem dvospolnik in v svojem življenju spremenim spol. Tudi sam sebi sem čuden. Odrastem kot samec že po devetih mesecih, po nekaj letih pa se spremenim v samico. Jajčeca in semenčice pa odlagam pozimi, da jih razburkano morje lahko daleč raznese. Če bi vsi ostali blizu, bi nas bilo zares preveč.

Če je dovolj hrane, lahko živim tudi več kot 10 let. A ker rastem počasi, nikoli ne zrastem več kot 5 centimetrov.

Ste uganili, kdo sem? Sem latvica.

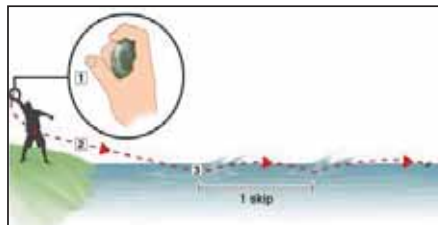
Jan, 7. r.

KAMNI »SKAČEJO ŽABICE«

Prva reakcija otrok, ko zagledajo morje ali jezero, je metanje kamnov v vodo. Če seveda ni kopalcev ali potapljačev, lahko to njihovo naravno željo zadovoljimo s tekmovanjem v metanju žabic.

Metanje žabic pod različnimi imeni poznajo po celem svetu, od Eskimov do Francozov, Rusov in Kitajcev, od davnih časov pa do danes. Čeprav pravila niso napisana, so enaka kot v antični Grčiji. Skrivnost žabic je v vrtenju, hitrosti, obliki kamna in kotu meta. Vrtenje kamen stabilizira, potrebna je tudi določena hitrost, da se ne potopi. Ploščat zaobljen kamen omogoča odbijanje, najpomembnejši pa je kot med kamnom in vodno površino – najboljši je 20 °. Fiziki bi razložili pojav s hidrodinamiko, gonilno silo in gravitacijo.

Svetovni rekord je 51 žabic.

Navodilo

Poišči kamen, ki je gladek in enakomerno debel. Oglat je boljši od okroglega. Velik naj bo kot dlan. Kamen drži s palcem in sredincem – palec naj bo na vrhu. Kazalec pa naj objame kamen po robu. Potisni zapestje nazaj in obrni kamen tako, da bo paralelno padel na vodo. Zamahni z zapestjem tako, da se kamen močno zavrti. Ne potrebuješ moči, ker je hitrost vrtenja najpomembnejša.

Vir: <http://www.prostoneskipping.com>

JEZERI V FIESI

Sladkovodni jezera ležita le nekaj metrov stran od morja

Jezeri v Fiesi sta umetnega izvora. Malo jezero leži tik pod pobočjem, večje jezero pa je od morja oddaljeno le nekaj metrov. Nastali sta kot posledica odkopavanja gline za potrebe nekdanje opekarne, ki je stala na mestu današnjega hotela.

Obe jezera sta bili sprva sladkovodni, saj zaradi ilovnatih tal kljub bližini morja slana podtalnica ni mogla do spodnjega jezera. Leta 1963 pa so med večjim jezerom in morjem izkopali kanal. Ob plimi tako morska voda priteka v jezero in se meša s sladko, zato je voda v njem brakična. Jezera z okolico predstavljata svojevrsten življenjski prostor, kjer na istem mestu živijo tako morski kot sladkovodni rastlinski in živalski organizmi, kar pomembno prispeva k vrstni raznolikosti območja. Med rastjem, ki obrašča jezera, opazimo tako značilne obvodne predstavnik, kot sta navadni trst in vrba, kot primerke sredozemskih rastlin, navadno trstenko in lovor. Tu živijo tudi dvajset različnih vrst kačjih pastirjev, avtohtona želva močvirska sklednica, ki jo žal izpodriva rdečevratka, morske in sladkovodne školjke, polži ter različne vrste ptic, ki so jim vseč mirne in stoječe vode.

Jezeri v Fiesi sta uvrščeni v Inventar najpomembnejše naravne dediščine v Sloveniji in sta bili leta 1989 razglašeni za naravni spomenik.

mag. Sonja Fink Babič

KAKO PA DRUGOD

CENTER METSÄKARTANO ZA ŠOLO V NARAVI NA FINSKEM

V septembru sva se dve predstavnici CŠOD udeležili mednarodne konference o šoli v naravi. Tam sva srečali simpatično učiteljico iz finskega centra za šolo v naravi. Po pogovoru z njo sva ugotovili, da so tudi na Finskem centri za šolo v naravi podobno organizirani kot v Sloveniji.

Center Metsäkartano v kraju Rautavaara je eden od desetih centrov, ki so locirani po celi Finski. Centri so povezani v nacionalno zvezo in so specializirani za delo z mladimi v naravi. V njem so poleg tehničnega oseba zaposleni tudi učitelji. Njihova naloga je razvijanje metod na področju dela z mladimi, izvajanje programov, kjer mladi razvijajo svoje veščine, in organizacija mladinskih izmenjav doma in v tujini. Center Metsäkartano podpira in razvija mednarodno sodelovanje mladih, neformalno učenje in okoljsko izobraževanje.

Delovanje centrov določa finska zakonodaja, ki se nanaša na delo z mladimi, in ministrstvo za izobraževanje. Ministrstvo za izobraževanje tudi finančno podpira centre, zato je cena storitev, ki jih ponujajo centri, dostopna. V centru se zbirajo šolske in druge skupine, dobrodošli pa so tudi individualni gosti. Zaposleni pripravijo program glede na potrebe skupine.

Metsäkartano je lociran sredi podeželja v pokrajini Savo, Kainuu in Pohjois-Karjala. Nahaja se na konici polotoka na jezeru Ylä-Keyrittjärvi v nacionalnem parku Tiilikka. Center je obkrožen z gozdovi, jezeri in rekami.

Na konferenci je učiteljica iz Finske predstavila način uporabe fotoaparata v programih šole v naravi. Predstavila je prednosti in slabosti, od začetkov svojega projekta, ko so bili fotoaparati le moteč dejavnik pri raziskovanju narave, do sedanjih projektov, ko s pomočjo fotoaparata otrokom naravo približa, da jo še bolj natančno raziskujejo in polno doživljajo.

Mogoče bo pa kdaj priložnost nanese, da si bomo center ogledali tudi sami.

Irena Kokalj, prof.

LILI IN NJENIH PET PREDMETOV

Liljana Baričič ali preprosto učiteljica Lili, kot jo pozna več kot 20.000 slovenskih šolarjev vseh starostnih stopenj, ki jim je v zadnjih desetih letih poučevanja v domu Burja odkrivala in približala Slovensko Istro v vseh njenih razsežnostih, je tokrat oseba, predvsem pa zanimiva osebnost, ki jo želim predstaviti.

Izbrala je pet predmetov in vsak od teh predstavlja poseben delček njenega jaza, ki ga šolarji in sodelavci celostno doživljamo kot nekaj izjemno toplega.

„Siva Istra“ imenujemo to pokrajino ob obali našega morja, ki jo pri urah pouka predstavlja in obdeluje na svojevrsten način. Njen velik del označujejo tudi prostrani vinogradi, poraščeni predvsem s trto, iz grozdov katere pridelujejo značilno primorsko vino refošk. Lili že leta obdeluje okoli 8000 trt, ki rastejo v družinskem vinogradu, in je zagotovo največja in preverjeno tudi najboljša pridelovalka refoška v CŠOD.

Če bi njeni plesni čevlji znali govoriti, bi zagotovo izvedeli marsikaj tudi o Lili kot plesalki, ki jo živahni latinskoameriški plesni ritmi začasno prestavijo v neko drugo dimenzijo, drug prostor in čas, ko postane ves svet naenkrat nekako brezmejen, preprosto lep.

Popotovanja po celem svetu njen nemirni in radovedni jaz polnijo z novimi izkušnjami, doživetji in spoznanji.

Ko ima le čas, priložnost in možnost, se odpravi v širni svet. Ob povratku domov vedno prinese večji ali manjši spominek, s katerim dopolni in obogati svojo naravoslovno zbirko. Tako šolarji svetovne posebnosti ne samo vidijo, pač pa jih lahko za spremembo celo vzamejo v roke in začutijo z vsemi čutili.

Ogromen storž, ki je na sliki, prihaja iz Severne Amerike in pripada drevesni vrsti *Pinus lambertiana*, ki jo v Sloveniji poznamo kot sladki bor. Storž meri v dolžino presenetljivih 45 centimetrov!

Poklicna in zasebna prevzetost z različnimi minerali in fosili se zrcali v še eni bogati zbirki, ki popelje misli v davno in burno

geološko preteklost našega planeta.

Okameneli ostanki organizmov opominjajo na minljivost vsega živega, o čemer priča tudi okoli 35.000 let star in skoraj štiri kilograme težak primerek mamutovega zoba, ki so ga izkopali v Romuniji.

Peščena slika nam odkriva še eno, umetniško stran njene ustvarjalnosti. Tudi tokrat so kriva popotovanja in zbirka stekleničk, polnih peska različnih barv z bolj ali manj oddaljenih koncev sveta. Vzdrobljene, barvaste kamnine iz Arizone, Kalifornije, Avstralije, Portugalske in Grčije je oblekla tri ribe, jih ovila z ribiško mrežo in postavila na ogled.

Samo pet njej ljubih predmetov je bilo potrebnih, da sem vam predstavil učiteljico Lili v podobi, ki je zagotovo še niste poznali.

Kdo ve, koliko novega in zanimivega o njej bi šele izvedeli, če bi jo prosil, da izbere deset najljubših predmetov?

**Besedilo in fotografije:
Igor Rudman, prof.**

Za kratek čas

AKTIVNE POČITNICE TUDI V ČASU KROMPIRJEVIH POČITNIC

V domu Lipa in domu Škorpijon organiziramo aktivne počitnice tudi v jesenskih počitnicah. Programi so prilagojeni starostni stopnji in okolju, kjer dejavnosti potekajo. Dejavnosti izvajajo strokovno usposobljeni inštruktorji in učitelji. Cena aktivnih počitnic v jahalnem tednu v domu Škorpijon je 115 €, v ustvarjalnem tednu v domu Lipa pa 85 €.

Prijava poteka preko spletne prijavnice, ki je objavljena na www.csod.si. Pred začetkom počitniškega tedna pa po pošti pošljemo informacije o programu in račun za plačilo stroškov.

Foto: Arhiv doma Lipa

Foto: Arhiv doma Lipa

Informacije: www.csod.si

Foto: Rado Gregorič

NOVO V DOMU BREŽENKA

Večnamensko igrišče ob domu Breženka bo obiskovalcem popestrilo program in prosti čas.

OTVORITEV PRENOVLJENEGA DOMA BREŽENKA

Otvoritev prenovljenega doma Breženka bo **23. oktobra 2009 ob 12. uri.**